

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ - ΕΛΕΥΘΕΡΟ

Η ελεύθερη έναρξη ειδικότητας θα καταργηθεί... >>

Πλήθος παραβάσεων της κοινοτικής νομοθεσίας περιβάλλοντος... >>

Οι "15" (πάλι) δεν τόλμησαν... >>

Τα μη μέτρα του Συμβουλίου Υπουργών Γεωργίας... >>

Ανεπαρκή τα υπάρχοντα τεστ... >>

Δραστηρή παρέμβαση σε εργασία, ασφάλιση, μισθούς... >>

Ο Ρίφκιν στην Αθήνα... >>

Ο καιρός... >>

Με ελληνικό όνομα... και αμερικάνικο επώνυμο... >>

ΕΙΔΗΣΕΙΣ - ΑΡΘΡΑ

Σάββατο 9.30... >>

Ευρω-διαφωνίες στη Νίκαια... >>

Η αντι-σύνοδος των πολιτών... >>

Ο Χάρτης των Δικαιωμάτων δεσμεύει το Ευρωκοινοβούλιο... >>

Ένας επίτροπος κάθε χώρα έως το 2005... >>

15+13+1..... >>

Συμπεράσματα - αποφάσεις της Συνόδου Κορυφής... >>

Τις πταίει... >>

Όπου η βασίλισσα, με στέμμα και σκήπτρα, εγκαινιάζει την προεκλογική εκστρατεία... >>

Έχουν δρόμο το ΜΟΕ μέχρι το αδιέξοδο... >>

Στη μνήμη του Πασχάλη Γκόγκολου... >>

Την Τρίτη... >>

Ωραία, ρε, η μαθητιάσα νεολαία. Ευχόμεθα ολοψύχως καλή πρόοδο... >>

Ο Κ. Σημίτης και οι ποσοτικοί δείκτες απασχόλησης... >>

Τρέχουν στη Ρηγίλλης... >>

Επιμένει η ΠΟΛ.ΑΝ... >>

Όχι..... >>

Κατά τα λοιπά..... >>

Ο πόλεμος των εγχειριδίων ιστορίας στην Ιταλία

10/12/2000

Της Μαρίας ΡΕΠΟΥΣΗ

Η Ιστορία, τόσο ως αντικείμενο των ιστορικών σπουδών όσο και ως αυτή καθαυτή σπουδή του ιστορικού παρελθόντος, υπήρξε εξαιρετικά γόνιμη σε αντιπαραθέσεις και διαμάχες. Τεκμήριο κοινωνικής πολυφωνίας, απόδειξη της σημασίας που αποδίδουν οι σύγχρονες κοινωνίες στην αφήγηση της ιστορίας τους, μαρτυρία για τη δυναμική των αναφορών και των συσχετίσεων που ενέχει, η διδασκαλία της ιστορίας βρέθηκε συχνά στο επίκεντρο σημαντικών κοινωνικών και πολιτικών αντιπαραθέσεων, καθώς -κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα- εδραίωνει την παρουσία της στα αναλυτικά προγράμματα των δυτικών ευρωπαϊκών χωρών, ανάγεται σε θεματοφύλακα των ηθικών και εθνικών αξιών και βασικό όχημα εθνικής ομογενοποίησης.

Οι αντιθέσεις που συγκροτούνται για τη διδασκαλία της ιστορίας στα σχολεία αποκτούν μια νέα κάθε φορά δυναμική, που υπερβαίνει την εκπαιδευτική και επιστημονική κοινότητα και σχετίζεται με καθολικού χαρακτήρα συμφραζόμενα. Στη Γαλλία, κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα, οι αντιπαραθέσεις για την ιστορία στα σχολεία εννοούνται μόνον αν συσχετιστούν με την πάλη ανάμεσα στους νοσταλγούς του παλαιού καθεστώτος και τους κληρονόμους της Γαλλικής Επανάστασης για τη διαμόρφωση της κυρίαρχης αναπαράστασης για το εθνικό -μοναρχικό ή δημοκρατικό- παρελθόν. Στο τέλος του 19ου αιώνα, στην ίδια χώρα, "οι πόλεμοι των εγχειριδίων", κατά την επιτυχημένη ρήση του Κριστιάν Αμαλβί (Christian Amalvi), αφορούν τη διαμάχη Εκκλησίας και κράτους για τον έλεγχο της εκπαίδευσης και το βαθμό εκκοσμίκευσης του κοσμικού κράτους. Στις ΗΠΑ, ο δημόσιος διάλογος για τη διδασκαλία της ιστορίας στην καμπή του 19ου προς τον 20ό αιώνα εμπλέκει και εμπλέκεται, μέσω του ζητήματος της "αμερικανοποίησης" των νεηλυδων και της γρήγορης προσαρμογής τους στις ανάγκες της αλυσίδας παραγωγής, με τη φυσιογνωμία της αμερικανικής οικονομίας και κοινωνίας.

Οι αντιπαραθέσεις για τη διδασκόμενη στα δυτικά σχολεία ιστορία είναι ταυτόχρονα συχνά ιδεολογικά αμφίσημες. Οι υποστηρικτές για παράδειγμα μιας ιστορικής εκπαίδευσης στη Γαλλία που διαμορφώνει και ενισχύει την αγάπη για τη δημοκρατική λαϊκή πατρίδα οριοθετούνται προοδευτικά σε σχέση με τους οπαδούς της μοναρχικής παλινόρθωσης, αποτελούν ωστόσο ταυτόχρονα και τροχοπέδη για τις προτάσεις φιλειρηνιστών παιδαγωγών ή τις απόπειρες μεθοδολογικής ανανέωσης του μαθήματος. Εδραίωνουν κατ' αυτόν τον τρόπο τον εγκλεισμό της ιστορικής εκπαίδευσης σε ένα γεγονотоλογικό, ηρωικό, σειριακό, εθνοκεντρικό μάθημα και ανακαταίζουν τη μεταρρυθμισή του. Στις ΗΠΑ η ισχυρή τάση της ενόησης της ιστορίας ως κοινωνικής σπουδής, που καταλήγει το 1916 στην οργανική ένταξη του μαθήματος της ιστορίας στις κοινωνικές σπουδές, σε συνδυασμό με την ευαισθησία των κοινωνικών επιστημόνων στα προβλήματα των σύγχρονων κοινωνιών και τη σύνδεση της εκπαίδευσης με τη συγχρονική της κοινωνία θα συνδράμει, συγκυριακά επιτρέποντας, την περιθωριοποίηση της ιστορίας στα αμερικανικά σχολεία στη διάρκεια του Μεσοπολέμου και τη βαθιά κρίση του μαθήματος με ευφάνταστες συνέπειες στην φυσιογνωμία της κοινωνίας και στην ταυτότητα των πολιτών.

Οι αντιπαραθέσεις για τη διδασκαλία της ιστορίας αποκτούν νέο στίγμα μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου πολέμου και το συγκλονισμό που προκύπτει στην ανθρώπινη κοινότητα από την αποκάλυψη των εγκλημάτων, πολλά από τα οποία συντελέστηκαν στο όνομα της πατρίδας. Συγκροτείται έκτοτε με ρυθμούς που ποικίλλουν, αλλά σταθερά και επίμονα, μια νέα συλλογικότητα που από διάφορες αφετηρίες αμφισβητεί το συγκεκριμένο διδακτικό παράδειγμα και προτείνει τρόπους για την υπέρβασή του. Η όλη εξέλιξη αμφοτερόπλευρα με την επιστημολογική εξέλιξη του αντικειμένου και τη συγκρότηση του αντίστοιχου επιστημονικού χώρου.

Η δεκαετία του '60, τα περίφημα sixties, αποτελούν το ιδανικό περιβάλλον για τη μετουσίωση στη πράξη των διαδρομών που έχουν διανυθεί στην έρευνα και στη σκέψη. Το αντι-Βιετνάμ, τα κινήματα των Μαύρων, η Άνοιξη της Πράγας, ο Μάης του 68, τα κινήματα των γυναικών αλλάζουν σημαντικά το δημόσιο νεωτερικό χώρο και δημιουργούν διευρυμένες δυτικές νησίδες για την ανάπτυξη πάσης φύσεως αμφισβητήσεων. Η νέα γενιά της δεκαετίας του '60, τα κορίτσια με τις κοντές φούστες, τις κρυμμένες καμπύλες και τα τονισμένα μάτια, τα αγόρια με τα μακριά μαλλιά, η γενιά του μπλουτζίν και των Μπητλς σχετικοποιεί με την παρουσία της την εθνική κατάτμηση του δυτικού χώρου και εκ των πραγμάτων αποδυναμώνει τη διδασκαλία που προκύπτει απ' αυτήν την κατάτμηση και ταυτόχρονα την ενισχύει. Η ιστορία στα σχολεία καταγγέλλεται για τη συμβολή της στη διατήρηση ενός άνιστου, ανελεύθερου, ρατσιστικού και εθνικιστικού status quo και σε πολλές δυτικές χώρες υποδέχεται τις προτάσεις για την ανανέωσή της. Πρόκειται για τη νέα ιστορία, που εισβάλλει σε πολλά σχολεία του δυτικοευρωπαϊκού κέντρου.

Η προσπάθεια έμελλε να ανοίξει τους ασκούς του Αϊδούλου. Η αποδυνάμωση του εθνοκεντρικού περιεχομένου της διδασκόμενης ιστορίας κινητοποιεί ήδη από το τέλος της δεκαετίας του '70 αμφιλεγόμενες συμμαχίες για την υπεράσπιση της εθνικής ιστορίας και την επισήμανση του κινδύνου της απώλειας της εθνικής ταυτότητας της νέας γενιάς. Στη διάρκεια της δεκαετίας του 1980 και του πρώτου μισού της δεκαετίας του '90, πρωτοφανείς για την ιστορία των διδακτικών αντικειμένων διαμάχες απασχολούν την κοινή γνώμη της Βρετανίας, της Γαλλίας, των ΗΠΑ, της Γερμανίας, με αντικείμενο τη διδασκόμενη στα σχολεία ιστορία και ειδικά τον έλεγχο της αποσκευής της. Η νέα ιστορία στα σχολεία ανησυχεί καταρχήν τις συντηρητικές κυβερνήσεις της Ευρώπης και των ΗΠΑ και κάποιοι μελετητές (Berghahn και Schissler) θα συνδέσουν την αναδιπλωση της νέας ιστορίας στα σχολεία με το γενικό κίνημα συντηρητικής αντεπίθεσης που εκφράζεται στο πολιτικό επίπεδο από τις κυβερνήσεις Θάτσερ, Ρέιγκαν και Κολ. Ανησυχεί κατά δεύτερον τη σοσιαλιστική και πατριωτική Γαλλία που μετά τις εκλογές του 1981 τελεί υπό σοσιαλιστική εξουσία. Στις σχετικές διαμάχες παρεμβαίνουν οι ίδιοι οι πρωθυπουργοί, οι υπουργοί, οι βουλευτές, η εθνική αντιπροσωπεία, τα ΜΜΕ. Οι κραυγές αγωνίας εμφανίζουν σημαντικές ομοιοπάθειες από χώρα σε χώρα και εστιάζονται στην επισήμανση του μελλοντικού κινδύνου που ενέχει για το έθνος η απώλεια, όπως υποστηρίζεται, της ενιαίας εθνικής συλλογικής μνήμης.

"Η Μάργκαρετ Θάτσερ", γράφει ο Martin Kettle στην εφημερίδα [Guardian] στις 4 Ιανουαρίου 1990, "έδωσε πολλές ιστορικές μάχες για ό,τι οραματιζόταν ως μέλλον της Βρετανίας. Λίγες από αυτές, όμως, ήταν τόσο μεστές σε νόημα όσο η τρέχουσα μάχη της για τον έλεγχο της βρετανικής ιστορίας... Εάν η πρωθυπουργός καταφέρει να αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο διδασκόμεθα ιστορία, θα έχει καταφέρει ν' αλλάξει τους βασικούς κανόνες για τη γενιά που έρχεται. Είναι ένας μεγάλος άθλος".

Η Θάτσερ δεν τα κατάφερε, για λόγους που δεν είναι της παρούσης. Ο διάλογος διευρύνθηκε τόσο που ήταν αδύνατον να ελεγχθεί το αποτέλεσμα. Ανάλογη έκβαση, περισσότερο ή λιγότερο ευνοϊκή για τη χειραφέτηση της ιστορικής εκπαίδευσης είχαν και όσες απόπειρες διέφυγαν των κυβερνητικών κύκλων και έγιναν υποθέσεις της εκπαίδευσης και της κοινωνίας.

Η Μαρία Ρεπούση διδάσκει Ιστορία και Διδακτική της Ιστορίας στο ΠΤΔΕ του ΑΠΘ.

Συντάκτης : **Άγνωστος**

Φτου..... >>

Η Ευρώπη σε σταυροδρόμι.. >>

Μνήμη Σοφίας Δουδολίνου - Γορανίτη.. >>

Αποκαλυπτική δημοσκόπηση για την Ευρώπη..... >>

Η εθνική κυριαρχία εμμένει..... >>

Αναθεώρηση και Αυτοδιοίκηση.. >>

Πού η αλήθεια και πού το ψέμμα;.. >>

Αναζητεί νέο πρόσωπο.. >>

Οι συγγραφείς, η πολιτική και τα παιδιά των φαναριών.. >>

Βλακώδης ύπαρξη.. >>

"Οι γυναίκες δεν είναι σε θέση να κάνουν εύκολα υπερβάσεις...".. >>

"Η ιδιοκτησία είναι κλοπή".. >>

10 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1960.. >>

Μη χάσετε.. >>

ΠΡΟΣΦΟΡΑ.. >>

Στην Ιταλία: τα εγχειρίδια ιστορίας στο εδάλιο.. >>

Περιμένοντας τον Δημήτρη..... >>

Ο πόλεμος των εγχειριδίων ιστορίας στην Ιταλία.. >>

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ.. >>

Το Εθνικό Θέατρο μετρά έναν αιώνα ζωής.. >>

Μνήμη Καίτης και Μίλτου Πρωτογερέλλη.. >>

Μνήμη Βασίλη Ζάχου.. >>

Τραγούδια από τον δεύτερο όροφο.. >>

Ορατότης μηδέν..... >>

Ζητούνται γήπεδα για την Ευρώπη!.. >>

Η δουλειά του Τζορτζ..... >>

Ένα άρτιο μυθιστόρημα.. >>

ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ - ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ.. >>

Το πρόγραμμα.. >>

Η βαθμολογία.. >>

Η κοινωνία των πολιτών γίνεται δημόσια, το κράτος ιδιωτικοποιείται.. >>

"Παιδιά ενός κατώτερου θεού", στο "Αλάμπρα".. >>

Οι Άγγλοι και ο ΕΛΑΣ.. >>

"Η λογοκρισία στον κινηματογράφο" επιμέλεια:
Ρουθ Πέτρι, μτφρ.: Ράνια Οικονόμου, εκδόσεις
Μαύρη Λίστα, Αθήνα 2000, σελ. 270.. >>

CINE ΚΥΡΙΑΚΗΣ.. >>

Copyright © 2008 ΑΥΓΗ | Created by Virtual Trip Ltd.